

Rijkswaterstaat
Ministerie van Infrastructuur en Milieu

Jaarrapportage Bodem+ 2014

Water. Wegen. Werken. Rijkswaterstaat.

Inhoud

1	Inleiding	3
2	Resultaten Bodem+ in 2014	5
	2.1 Ontwikkeling werkpakket 2014 algemeen	5
	2.2 Inbouw Wbb in Omgevingswet en nieuw bodemconvenant 2016-2020	5
	2.3 Verbetering Besluit bodemkwaliteit en kwaliteitsborging	7
	2.4 Verbreding naar ruimte en water	8
	2.5 Uitvoering wettelijke taken	9
	2.6 Bodem+ reorganiseert en integreert binnen Rijkswaterstaat	10
	2.7 Overige belangrijke mijlpalen en resultaten	11
	2.8 Afronding projecten en taken in 2014	13
3	Klant- en medewerkertevredenheid	14
4	Bezuinigingsopgave en financiën werkprogramma Bodem+	16
	4.1 Bezuinigingsopgave	16
	4.2 Financiën	17
	4.3 Opbrengsten	18
Bijlage 1	bodemhelpdesk	19
Bijlage 2	statistiek websites (bodemrichtlijn, bodemVizier, Bodem+)	23
Bijlage 3	landelijk Meldpunt bodemkwaliteit	26
Bijlage 4	financiële verantwoording Bodem+ 2014	28

Fotografie: Gilbert Boerekamp

Bodem+ is een opdracht van het ministerie van Infrastructuur en Milieu, InterProvinciaal Overleg (IPO), Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) en Unie van Waterschappen (UvW).

1 Inleiding

Deze jaarrapportage beschrijft op hoofdlijnen de bijdrage van Bodem+ aan de ontwikkeling van het bodembeleid in 2014, zowel voor het ministerie van Infrastructuur en Milieu als voor de decentrale overheden. 2014 was een kanteljaar, waarin is gewerkt aan afronding van projecten en trajecten uit de afgelopen jaren en gelijktijdig is gewerkt aan nieuwe projecten en trajecten voor de toekomst. 2014 was ook het laatste jaar van de tweede vijfjarenprogrammaperiode voor Bodem+; een jaar dus waarin tevens is gewerkt aan het derde vijfjarenprogramma tot en met 2019, en het jaar waarin Bodem+ 10 jaar bestond. Deze jaarrapportage is geen opsomming van alle activiteiten die Bodem+ in 2014 heeft uitgevoerd. Daarvoor verwijzen we u naar het gedetailleerde Jaarwerkplan 2014, dat op hoofdlijnen conform planning is uitgevoerd.

In 2014 zijn we vanuit Bodem+ doorgegaan op de ingeslagen weg met de ambitie om de majeure veranderingen binnen het bodembeleidsveld, zoals een toenemende decentralisatie van taken en bevoegdheden en het werken in een integrale(re) omgeving met ruimte en water, mede vorm te geven. Qua type werk zien we wel een duidelijke kentering. Waar Bodem+ in de periode 2010-2013 relatief veel capaciteit zette op kennisoverdracht en ondersteuning van lokale beleidsimplementatie, maken we nu een duidelijke kentering qua capaciteitsinzet naar ondersteuning van beleidsontwikkeling. Dit vanuit onze bekende rol als schakel tussen beleid en uitvoering in het bodemwerkveld. Naast de bekende beleidsthema's stonden voor 2014 drie hoofdtrajecten op onze routekaart:

1. beleidsondersteuning bij de inbouw van de Wbb in de Omgevingswet;
2. ondersteuning bij het formuleren van nieuwe bodemconvenantsafspraken voor de periode 2016-2020;
3. verbetering van het Besluit bodemkwaliteit en kwaliteitsborging.

In hoofdstuk 2 worden behaalde resultaten op deze hoofdoelen, onze ondersteuning aan het Uitvoeringsprogramma van het bodemconvenant en onze andere werkgebieden nader toegelicht. Onze verdergaande (organisatorische) integratie binnen Rijkswaterstaat belichten we in paragraaf 2.6. In de hoofdstukken 3 en 4 beschrijven we respectievelijk de resultaten van klanttevredenheidsmetingen en de financiële verantwoording.

Het Uitvoeringsprogramma van het bodemconvenant stelt een eigen financiële verantwoording op richting zijn Programmteam en de Stuurgroep Bodem, Grondwater en Ondergrond. De producten en gedetailleerde financiële verantwoording van het Uitvoeringsprogramma van het bodemconvenant maken derhalve géén onderdeel uit van deze jaarrapportage.

Op basis van de bereikte mijlpalen, de voortgang van de huidige convenantsafspraken en de vele tastbare resultaten in de decentralisatie van het bodem- en ondergrondbeleid kijken we terug op een succesvol 2014. In hoofdstuk 2 kunt u hierover lezen. Dit betekent echter niet dat we tevreden achterover kunnen en zullen leunen, integendeel! Een goede inbouw van de Wbb en onderliggende AmvB's in de Omgevingswet zal de komende jaren veel werk- en denkkracht vragen. Evenals de ontwikkeling van het ruimtelijke ondergrondbeleid en afronding van de Structuurvisie van de Ondergrond. De midterm review van het bodemconvenant toonde eerder al aan dat vasthoudendheid het toverwoord blijft om alle doelen van het bodemconvenant te bereiken.

De nu al 2 à 3 jaar lopende discussie tussen publiek-private sturing en toezicht op kwaliteitsborging van de uitvoering van het bodembeheer zal in 2015 moeten resulteren in vaststelling van essentiële eisen in het Besluit bodemkwaliteit. Een traject waar Bodem+ vol op inzet en IenM met kennis van zaken ondersteunt. Dit geldt ook voor de breed gevoelde zorgen rondom kennis en vakmanschap in ons beleidsveld bodem en ondergrond, dat steeds meer onder druk lijkt te komen.

In samenwerking met anderen zullen we investeren in het ontwikkelen, borgen en delen van kennis over de bodem en de ondergrond ten behoeve van de praktijk. We willen investeren in het ontwikkelen van competenties bij lokale bodemprofessionals, waardoor de bodemsanering kwalitatief hoogwaardig en efficiënt wordt afgerond en we ons vooral ook verder kunnen voorbereiden op het duurzaam benutten, beheren en verzorgen van bodem en ondergrond in de toekomst. Deze acties pakken we programmatisch op met onze partners, zoals het Uitvoeringsprogramma van het bodemconvenant en het Expertisenetwerk Bodem en Ondergrond.

Tot slot houden we enkele organisatorische punten van verbetering op onze agenda, waar we in 2015 op willen verbeteren. Overdracht van het functioneel beheer van onze applicaties naar Rijkswaterstaat-Dienst CIV moet nog worden gerealiseerd, en de interne inkoopprocedures en het proces van opdrachtverlening aan derden verdienen nog verdere verbetering.

Ook de samenwerking met andere afdelingen binnen Rijkswaterstaat kan nog aanzienlijk steviger, te beginnen met de andere afdelingen binnen de directie Leefomgeving en de dienst Water, Verkeer en Leefomgeving (WVL). Opgaven waar wij in 2015 samen met u vasthoudend, maar met plezier op doorpakken!

Gilbert Boerekamp
Afdelingshoofd Bodem+ Ontwikkeling

2 Resultaten Bodem+ in 2014

2.1 Ontwikkeling werkpakket 2014 algemeen

Figuur 1 toont het meerjarige ontwikkelscenario van Bodem+ over de periode 2010-2014, zoals dat met de gezamenlijke opdrachtgevers is afgesproken.

Terugkijkend kunnen we concluderen dat het afgesproken ontwikkelscenario zowel qua omvang als koers (nagenoeg) is gerealiseerd. De afgesproken reductie op het eigen programmabeheer van Bodem+ en de uitvoering van wettelijke taken namens de minister van IenM zijn gerealiseerd. De afname is zelfs nog iets sterker dan in 2010 reëel werd geacht. Informatie- en kennisoverdracht en het uitbreiden, verbreden en onderhouden van ons kennisnetwerk (een van de kippen met gouden eieren van Bodem+) zijn versterkt. Nieuwe thema's zijn opgepakt, zoals bijvoorbeeld het concept ecosysteemdiensten, gebiedsgericht werken, ondersteuning op de Structuurvisie Buisleidingen en de Structuurvisie Ondergrond, maar in 5 à 10% beperktere mate dan beoogd. Hoofddreden hiervoor

zijn dat de verbetermaatregelen van het Besluit bodemkwaliteit in 2014 niet konden worden doorgevoerd in de AmvB, en de nu al jarenlang lopende discussie over de toekomst en organisatie van kwaliteitsborging van het bodembeheer in Nederland. Dit vroeg in 2013, maar met name in 2014, veel meer tijd van Bodem+ dan we in 2010 verwachtten. Omdat Bodem+ een cruciale kennisdrager is op dit onderwerp, bleven we 'thuisgeven' op dit onderwerp in 2014 en zullen we ook in 2015 nog blijven werken aan verankering van de verbetermaatregelen en een stelsel van cruciale eisen in dit besluit.

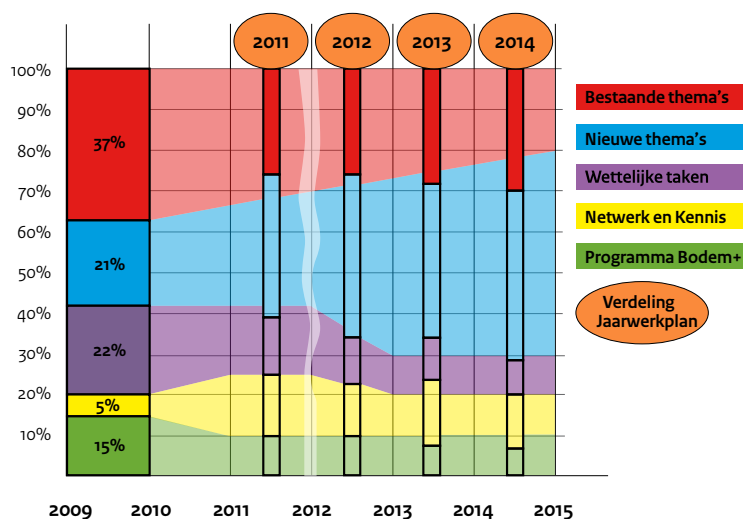
2.2 Inbouw Wbb in Omgevingswet en nieuw bodemconvenant 2016-2020

In 2014 heeft Bodem+ de capaciteitsinzet op zowel de ondersteuning van de inbouw van de Wbb in de Omgevingswet als de totstandkoming van nieuwe bodemconvenantsafspraken sterk uitgebreid. Dit was nodig in deze fase van de beleidsontwikkeling en de strakke deadlines van beide trajecten.

Werkprogramma 2010-2014

Hoofddoelen:

- ontwikkeling op *nieuwe thema's* zoals; verbreding naar ondergrond, ruimte en water;
- verdere afbouw en efficiency van wettelijke taken;
- vermindering inzet op *bestaande thema's* (Wbb, Bbk).

Figuur 1: ontwikkelscenario Bodem+ programmaperiode 2010-2014

'DG Milieu van IenM is in verschillende stappen afscheid aan het nemen van het bodemkwaliteitsbeleid. Dat was en is heel erg nodig, want dan kan het bodembeleid eindelijk weer in een samenhangende beleidsomgeving (met het saneringsbeleid en het bodemconvenant) zijn plek vinden. Daarmee ontstaat meer focus en meer effectiviteit voor het beleid en voor Bodem+. Tegelijk blijft de bodem van belang voor ons. Vanuit de landbouw, maar vooral vanuit het natuurlijk kapitaal of de handel in bouwstoffen: ook vanuit het gezichtspunt van de circulaire economie zijn de bodem, grond en bagger een factor van belang. Het is voor ons dus geen afscheid van Bodem+, maar vooral een vernieuwing en verbreding van de relatie. Ook daarin zien we Bodem+ flexibel zijn. Voorzichtig startend, maar al gauw met enthousiasme en deskundigheid nieuwe thema's oppakend. De keuze tussen specialisatie op bodemgebied en de noodzaak om van daaruit nieuwe ontwikkelingen te zien en mee te bewegen, vraagt om zorgvuldigheid en een koersvast, maar niet vastgeroest handelen. Ik heb er vertrouwen in dat onze collega's daarin de juiste balans blijven vinden. Het is fijn om te weten dat wij ook in de toekomst kunnen blijven bouwen op het vakmanschap bij Bodem+.'

Mari van Dreumel

Programmamanager Natuurlijk Kapitaal, DG Milieu en Internationaal, ministerie van Infrastructuur en Milieu

IenM trekt het proces van de inbouw van de Wbb in de Omgevingswet en de afstemming met Eenvoudig Beter. Bodem+ ondersteunt met 4 tot 5 inhoudelijk specialistische medewerkers en een mede-organiserend projectsecretaris. Ook is de huidige projectsecretaris van het bodemconvenant voor 50% ingezet als projectsecretaris van de Implementatiewet Ov van Eenvoudig Beter. Hiermee brengen we onze kennis van de huidige wet- en regelgeving en huidige uitvoeringspraktijk in en doen we tevens al werkende kennis op over het nieuwe stelsel, wat ons gaat helpen bij kennisoverdracht in de toekomst.

Doelstelling zijn:

- het zorgen voor adequate wet- en regelgeving die passend is voor het bodembeleid tot 2018;
- nieuw (bodem)beleid formuleren dat voldoende bescherming biedt aan het ecosysteem en uitgaat van duurzame benutting van de boven- en ondergrond.

In een werkgroep werd en wordt gewerkt aan de juridische doorvertaling van de visie op wet- en regelgeving na 2015, waarbij kernpunten zijn:

- Het bodembeleid ontwikkelt zich van saneringsbeleid naar ruimtelijk en economisch ontwikkelingsbeleid op gebiedsniveau.
- De gevalsbenadering wordt verlaten, daarvoor in de plaats komt een beheerbenadering, uitgaande van het hele bodem- en watersysteem, die de koppeling legt met duurzame ontwikkeling van boven- en ondergrond.
- Borging van de duurzaamheid via kwaliteitsnormen.
- Organisatie van taken en verantwoordelijkheden o.b.v. die systeembenadering.

Het Uitvoeringsprogramma coördineerde in 2014 de totstandkoming van nieuwe afspraken en teksten voor het bodemconvenant. Ook hier heeft Bodem+ haar inzet in 2014 uitgebreid. Temeer omdat in het nieuwe convenant hoofdstukken zijn opgenomen over de kennisdoorwerking en het bodeminformatiebeheer. Onderwerpen waar Bodem+ ook al actief in was en blijft, en waarbij dus een goede afstemming en gezamenlijke visie richting 2020 nodig waren. De nieuwe bodemconvenantsafspraken zijn op 17 maart 2015 bestuurlijk ondertekend.

De ontwikkelingen in het bodeminformatiebeheer zijn daarbij door toedoen van Bodem+ in 2014 in een absolute stroomversnelling gekomen. Dit kan weleens een kantelpunt gaan betekenen voor het nieuwe bodeminformatiebeheer, dat zich aan het opmaken is voor de inwerkingtreding van de Omgevingswet. Dat informatie over bodemkwaliteit waardevoller is dan ooit, bleek uit een breed opgezette bijeenkomst in het LEF Future Centre, waar Bodem+ diverse overheidsorganisaties, marktpartijen en kennisinstellingen samenbracht. Het inzicht dat de Basisregistratie Ondergrond voorlopig geen soelaas zou gaan bieden, betekende niet dat men achterover ging zitten. Integendeel: 'Dan organiseren we het zelf!', klonk er unaniem.

Overheden en marktpartijen hebben inmiddels gezamenlijk een businesscase opgeleverd die aantoonde dat de baten vele malen hoger liggen dan de kosten indien wordt gewerkt met een landelijke datavoorziening. De branche van netbeheerders is bereid om de kosten hiervoor naar rato voor haar rekening te nemen, en de overheid kan op haar beurt de voorziening gebruiken om zaken als handhaving, monitoring, beleidsvoorbereiding en haar informatiefunctie (loket) naar een hoger niveau te tillen.

2.3 Verbetering Besluit bodemkwaliteit en kwaliteitsborging

Al jarenlang werkt Bodem+ aan continue verbetering van het bodembeheer en grondverzet. Ook in 2014 gingen we daarmee door. De evaluatie van het Besluit bodemkwaliteit (2011) werd opgevolgd door een verbetertraject (2012-2013), waarin in nauwe samenwerking met bedrijfsleven en decentrale overheden is gewerkt aan voorstellen voor wijzigingen van het Besluit bodemkwaliteit. Deze voorstellen maken het Besluit bodemkwaliteit minder complex en dragen bij aan minder discussies en handhavingszaken in de uitvoeringspraktijk. Daarnaast wordt momenteel de Circulaire diepe plassen ingebouwd in de regelgeving en wordt het verspreidingsregime voor baggerspecie afgestemd op het landbouwkundig gebruik van de percelen waarop de baggerspecie doorgaans wordt verspreid.

In 2014 is gestart met de juridische vertaling van deze voorstellen naar een ontwerp-AmvB. Bij die vertaling wordt al geanticipeerd op de inbouw van het Besluit bodemkwaliteit in de Omgevingswet. De regels van het Besluit bodemkwaliteit zullen in de Omgevingswet worden gesplitst naar het Besluit kwaliteit leefomgeving (regels aan bestuursorganen) en het Besluit activiteiten in de leefomgeving (regels aan activiteiten). De wijziging staat daarmee ook in het teken van de aankomende Omgevingswet. Naar verwachting is het ontwerp van de wijziging Besluit bodemkwaliteit in de eerste helft van 2015 beschikbaar voor reacties. In 2014 zijn

twee wijzigingen in de Regeling bodemkwaliteit gepubliceerd in de Staatscourant. Met deze wijzigingen zijn naast actualisaties in normdocumenten verbeteringen doorgevoerd die leiden tot het veiliger toepassen van IBC-bouwstoffen, en zijn diverse uitvoeringsvraagstukken

'De rijkdom van Bodem+ zijn de medewerkers. Op basis van uitgebreide kennis en gedrevenheid tonen ze keer op keer dat men het vak rond bodem en ondergrond steeds wil blijven ontwikkelen. Zeker op het gebied van grondwater als een van de meest dynamische ondergrondsthema's wordt veel initiatief genomen; het grondwateractieplan en de (vernieuwde) website grondwatercollectief zijn een paar mooie voorbeelden. Het Uitvoeringsprogramma van het bodemconvenant heeft hier veel baat bij en constateert dat de beoogde doelen in deze eerste convenantsperiode mede daardoor zijn gehaald. De gemaakte producten worden gewaardeerd en goed gebruikt, is de ervaring. Ik verwacht dat Bodem+ met deze inzet in 2015 nog van grote betekenis zal zijn in het meebouwen van bodem in de Omgevingswet.'

Ron Nap

Strategische beleidsmedewerker Omgevingsdienst
Veluwe IJssel/projectleider gebiedsgericht
grondwaterbeheer Uitvoeringsprogramma
bodemconvenant

opgelost, onder andere op het punt van opname van pcb's in bodemkwaliteitskaarten en het keuren van mijnsteen in Limburg.

Op het punt van kwaliteitsborging in het bodembeheer (Kwalibo) is naast de reguliere uitvoering van de erkenningsregeling veel energie gezet op het traject naar essentiële eisen voor publiek toezicht. Dat is een belangrijke stap in het op maat toesnijden van het publieke toezicht op het functioneren van het private stelsel van certificering en accreditatie in het bodembeheer. Door de introductie van essentiële eisen voor publiek toezicht worden drie vliegen in één klap gevangen. Allereerst wordt focus aangebracht in het publieke toezicht op de zaken die ertoe doen. Ten tweede wordt het door het bedrijfsleven ervaren dubbele toezicht van publieke zijde teruggebracht tot het toezicht op de essentiële eisen. Ten derde wordt het bedrijfsleven de kans geboden om op deze beperkte set met essentiële eisen te laten zien dat het private systeem van kwaliteitsborging naar behoren functioneert. In 2014 is er via een wijziging van de Regeling bodemkwaliteit zorg voor gedragen dat de documenten voor het publieke en private toezicht dezelfde zijn. Daarnaast is in overleg met het bedrijfsleven gewerkt aan essentiële eisen voor de protocollen behorende bij de SIKB BRL's 1000 (partijkeuringen), 2000 (veldwerk), 6000 (milieukundige begeleiding), 7500 (grondreiniging) en 9335 (grondbanken). Naar verwachting worden essentiële eisen voor deze BRL's in 2015 verankerd in de Regeling bodemkwaliteit.

2.4 Verbreding naar ruimte en water

Het bodem- en ondergrondbeleid transformeert steeds meer in ruimtelijk beleid. Beleid waarin de koppeling met maatschappelijke opgaven op het gebied van transport, milieu en leefomgeving, water en klimaat, energie, natuur en voedsel bepalend is voor de aanpak van ondergrondvragen en -oplossingen. Ook Bodem+ heeft deze verbreding enkele jaren geleden in gang gezet. In deze paragraaf belichten we enkele projecten waarbij Bodem+ inmiddels is betrokken, maar die doorgaans minder aandacht krijgen in onze rapportages, omdat de benodigde inzet relatief beperkt is en we ondersteunend en niet zelf leidend zijn.

Verduurzaming MIRT en Deltaprogramma

Bodem+ leverde in 2014 een bijdrage aan de projecten Verduurzaming MIRT en het kennisportaal van het Deltaprogramma Nieuwbouw en herstructurering (opdrachtgever DGRW-DGMI). Duurzaamheid wordt steeds meer meegenomen in de planvorming en uitvoering van de grote MIRT-projecten. Door inzicht te geven in meerwaarde voor gebieden en stakeholders, kan worden gezocht naar concrete kansen, zowel in de planuitwerking als bij de

'Samen met Bodem+ is in de provincie Noord-Brabant een initiatief vormgegeven om de kennis te verbreden rondom gebiedsgericht grondwaterbeheer(GGB). Dit is door middel van de Masterclass Bloemen uit Brabant tot stand gekomen. Steeds meer experts vinden een andere baan in onze veranderende samenleving. Door deze masterclass keert de kennis terug in het bodemland-schap. In een aantal werksessies is een van de pijlers van het convenant onder de loep genomen. Met een groep enthousiaste mensen is onder begeleiding van een aantal mensen die hun sporen in het veld hebben verdiend, een verdiepingsslag uitgevoerd. Deelnemers van gemeenten, provincies, waterschappen, nutsbedrijven en omgevingsdiensten zijn bij elkaar gekomen en gestart met een busreis langs verschillende Noord-Brabantse locaties om na vijf bijeenkomsten hun reisdoel te bereiken: met nieuwe instrumenten en nieuwe inzichten aan de slag. Een verbreding van kennis, waardoor een impuls gegeven kan worden aan het instrument GGB. Door dit instrument worden knelpunten rondom bodemsanering bij bedrijven opgelost en kunnen ruimtelijke ontwikkelingen weer doorgang vinden.'

Peter Ramakers

Senior adviseur bodem, cluster Natuur en Milieu, provincie Noord-Brabant

aanleg en het beheer en onderhoud. Samen met het Rijkswaterstaat-kennishub eco-engineering investeren we in deze aanpak. Inspiratie uit de projecten hebben we tijdens een inspirerende bijeenkomst gedeeld tijdens een kennishub. Inhoudelijk is de koppeling tussen veiligheid (dijken), water- en wegebouw, natuur, bodem en grondstoffen versterkt.

Resultaten

- Verankering bodem en ecosysteemdiensten in de aanpak Verduurzaming MIRT, Duurzaam GWW, de Duurzaamheidsfoto van Rijkswaterstaat met 100 voorbeeldprojecten infra, water, ruimte, eco- en gebiedskennis, zoals Ruimte voor de Rivier, verbreding werkwijze verduurzaming en aanpak omgevingswijzer.
- Bijdrage gidsmodellen en natuurlijke alliantie aan het kennisportaal Deltaprogramma Nieuwbouw en herstructurering.
- Inspiratieve kennishub op 3 december met 50 deelnemers vanuit Rijkswaterstaat-kennis en -projecten en CoP-ecosysteemdiensten bodem over de koppeling van eco-engineering en gebiedsopgaven.

Overzicht aantal wettelijke besluiten door Bodem+ in 2014

	Kader	Verleend	Geweigerd	Intrekking	Niet-ontvankelijk
Niet-reinigbaarheidsverklaring grond	Bssa	222	27	-	0
Baggerspecieverklaringen	Wbm	74	1	-	0
Erkenningen kwaliteitsborging bodembeheer	Bbk	949 + 1.466 administratieve aanpassingen	0	55	10
Erkenning Besluit melden bedrijfsafvalstoffen en gevaarlijke afvalstoffen	Bmb	0	0	0	0
Gelijkwaardigheidsverklaring IBC	Bbk	0	0	-	0

Gezonde verstedelijking

2014 was het jaar waarin de Agenda Stad op de agenda van het Rijk werd geplaatst. Het belang van steden wordt steeds meer erkend als motor voor economische groei en innovatie met een nadrukkelijke verbinding met een gezonde en leefbare stad. Een gezonde stad is een stad met gezonde mensen. Ook Rijkswaterstaat heeft zich met de inrichting van de directie Leefomgeving nadrukkelijk in de kijker gezet met betrekking tot een brede invulling van de IenM-opgave, met leefomgeving. Gezonde verstedelijking zet zich in op het verbinden van gezondheid en het fysieke domein via moderne werkwijzen, samen met anderen. Met drie steden is een experiment met de nieuwe samenwerking gestart: te weten Utrecht, Schiedam en Eindhoven. Daarnaast is samengewerkt met PlanBureau voor de Leefomgeving, de beleidsdirecties van IenM, RIVM, Deltares en de andere Utrechtse kenniscentra verenigd in het kenniscentrum Healthy Urban Living en VWS. Een verkennend en experimenteel traject over integrale werkwijzen, ontwerpend onderzoek, co-creatie en het bij elkaar brengen van onderzoek en maatschappelijke opgaven.

Resultaten

- Succesvolle werkexcursie Utrecht Jaarbeursterrein op 7 januari en Schiedam (7 juli) en Eindhoven (november 2014/februari 2015) met groot aantal betrokkenen.
- Toolbox gezond ontwerp voor het Jaarbeursterrein Utrecht, ontwerpend onderzoek en TNO-tool Urban strategy.
- Leer&Inspiratiesessie Gezonde Verstedelijking tijdens Dutch Design Week in Eindhoven op 21 oktober.
- Intentieovereenkomsten Utrecht, Schiedam, Eindhoven, kenniscentrum Healthy Urban Living Utrecht, Universiteit Utrecht met thema gezonde stad.

- Samenwerking met DGMI-project slimme gezonde stad.
- Rijkswaterstaat Cahier Gezonde verstedelijking voor Rijkswaterstaat en partners signalering maatschappelijke trend Gezonde Stad.
- Europese verbinding met Horizon2020-agenda en nieuwe EU-projecten.

2.5 Uitvoering wettelijke taken

Bodem+ voert namens het ministerie van IenM ook enkele wettelijke taken uit. Bovenstaande tabel geeft een overzicht van het aantal wettelijke besluiten door Bodem+ in 2014. In 2014 werd de afvalstoffenbelasting op basis van de Wet belastingen op milieugrondslag geherintroduceerd door het ministerie van Financiën. Sinds 1 april 2014 verleent Bodem+ daarom weer baggerspecieverklaringen ter vrijstelling van afvalstoffenbelasting voor te storten baggerspecie op gecombineerde stortplaatsen.

Het grote aantal ingetrokken erkenningen kwaliteitsborging bodembeheer is nagenoeg volledig het gevolg van faillissementen en bedrijfsbeëindigingen als gevolg van de economische crisis, die ook in de bodemsector voelbaar is.

Daarnaast heeft Bodem+ de wettelijke taak tot publicatie van afgegeven fabrikant-eigenverklaringen op grond van het Besluit bodemkwaliteit. Op peildatum 1-1-2015 bevat deze lijst 14 afgegeven fabrikant-eigenverklaringen, in 2014 zijn 2 nieuwe fabrikant-eigenverklaringen gepubliceerd.

NB In de jaarrapportage van 2013 is per abuis vermeld dat op peildatum 1-1-2014 in totaal 16 FEV's op de lijst stonden. Dit aantal behoeft correctie: het was in totaal 12.

Meer informatie over de wettelijke taak tot beheer van het landelijke Meldpunt bodemkwaliteit is gegeven in bijlage 3.

In 2012 heeft Bodem+ een advies geschreven om de wettelijke taak Gelijkwaardigheidsverklaring IBC af te schaffen, vanwege de marginale werking van deze regelgeving en mogelijkheid tot deregulering. Dit advies is gehonoreerd en zal worden geëffectueerd bij de eerstvolgende wijziging van het Besluit bodemkwaliteit in 2015.

De uitvoering van de wettelijke taken Niet-reinigbaarheid grond en Baggerspecieverklaringen werd in december 2014 volledig gedigitaliseerd.

'Bodem+ is v n en v or het hele bodembeleidsveld van het ministerie van Infrastructuur en Milieu. Letterlijk en figuurlijk! Dat heb ik het afgelopen jaar aan den lijve ondervonden, toen we bij IenM met een nieuwe club mensen bezig waren ons het bodembeleid eigen te maken. Inmiddels zijn we een jaar verder. De tussenevaluatie van het Uitvoeringsprogramma van het bodemconvenant is gereed. De gesprekken met de andere overheden en het bedrijfsleven zijn gestart. We hebben vele werkbezoeken afgelegd. 2015 wordt een spannend jaar, het bodemconvenant loopt af, en er moeten nieuwe financieringsafspraken komen. Gelukkig kunnen we altijd een beroep doen op Bodem+. Of het nu gaat om wetgeving, technische kennis over vervuilingen of systeemkennis, Bodem+ is van alle markten thuis. En dat is precies wat we nodig hadden in 2014 en nodig hebben de komende jaren.'

Marjan van Giezen
afdelingsmanager/plv. directeur Water en Bodem,
DG Ruimte en Water, ministerie van Infrastructuur
en Milieu

2.6. Bodem+ reorganiseert en integreert binnen Rijkswaterstaat

In 2014 werd ook de reorganisatie van Rijkswaterstaat en daarmee ook onderdeel Bodem+ voltooid. Sinds 1 januari 2013 waren de leefomgevingstaken al vanuit het ministerie van IenM overgevoerd van Agentschap NL naar Rijkswaterstaat. Van januari tot april 2013 landde Bodem+ tijdelijk als sector binnen de Dienst Verkeer en Scheepvaart (DVS). Voor Rijkswaterstaat een stap om daarmee niet alleen beheerder van de nationale netwerken, maar ook de uitvoeringsorganisatie op het gebied van milieu, duurzame mobiliteit en ruimte voor h el IenM te worden. Voor de leefomgevingstaken een stap om aan te sluiten bij inhoudelijke kennis die al binnen Rijkswaterstaat aanwezig is.

Op 1 april 2014 is dit reorganisatieproces afgerond door vorming van de dienst Water, Verkeer en Leefomgeving en de directie Leefomgeving. Hierbij zijn twee afdelingen bodem en ondergrond gevormd, namelijk Bodem+ Ontwikkeling en Bodem+ Uitvoering. Met nadruk wordt beklemtoond dat deze afdelingen in matrix en collegiaal worden aangestuurd. Hierbij zijn de bodem-, ondergrond- en grondwatertaken van zowel de beleidsondersteunende BOA-opdracht Bodem+ als van de landelijke taken door Rijkswaterstaat samengebracht. Hiermee zijn kennis en capaciteit gebundeld en zijn tevens randvoorwaarden geschapen voor verdere integratie van Bodem+ in de uitvoeringstaken van Rijkswaterstaat. Alle medewerkers van Bodem+ werden in de eerste ronde van de reorganisatie op 1 april 2014 geplaatst. Dit bood personele rust. Het management van Bodem+ werd hierbij vergaand afgeslankt van vijf leidinggevendenden naar twee afdelingshoofden.

Ook fysiek integreerde Bodem+. Als onderdeel van het huisvestingsplan voor geheel Rijkswaterstaat Zuid-Holland verhuisden de medewerkers van Den Haag in juni 2014 naar het RWS-pand aan de Lange Kleiweg 34 in Rijswijk. Als onderdeel van het huisvestingsplan Utrecht zijn in december 2014 de voorbereidingen getroffen voor een verhuizing van de medewerkers van de Croeselaan 15 in Utrecht naar RWS-pand Westraven aan de Griffioenlaan 2 in Utrecht. Deze verhuizing vond plaats op 30 januari 2015.

Verdere reorganisatie van de functies managementondersteuning, financieel-economische ondersteuning en communicatie is voorzien in de eerste helft van 2015. Ook moet het functioneel beheer van onze applicaties nog worden overgedragen aan de dienst CIV. In 2014 zijn reeds de voorbereidingen getroffen voor lancering van het Informatiepunt WVl in februari 2015, waarmee alle 16 inhoudelijke meldpunten en helpdesken (waaronder de bodemhelpdesk) van RWS-WVl achter  en centrale voordeur worden gepositioneerd.

2.7 Overige belangrijke mijlpalen en resultaten

Ook de volgende grote en kleine mijlpalen en resultaten willen we niet onbenoemd laten.

De opsomming is niet volledig, at random order en niet chronologisch, maar biedt inzicht in enkele van de tastbare resultaten:

- Er werden 52 nieuwsberichten gepubliceerd en de website www.bodemplus.nl kent gemiddeld circa 20.000 unieke bezoekers per maand.
- De midterm review van het bodemconvenant uit 2013 is in januari 2014 door staatssecretaris Mansveld naar de Tweede Kamer gestuurd met de aankondiging dat realisatie van de humane spoedopgave op koers ligt en het in beeld brengen van de spoedopgave met ecologische en verspreidingsrisico's twee jaar eerder is gerealiseerd dan afgesproken.
- In april is de afvalstoffenbelasting geherintroduceerd en is Bodem+ weer baggerspecieverklaringen af gaan geven. Herpublicatie van de beleidsregels, aanpassing van registratie- en toetsapplicaties en de informatie op de website waren tijdig gerealiseerd, zodat deze herintroduktie zonder uitvoeringsproblemen is verlopen. Eind 2014 heeft Bodem+ de aanvraagprocedure en het eigen proces van beoordelen volledig gedigitaliseerd.
- De Geoweek 2014 was erg succesvol: samen met het Koninklijk Nederlands Aardrijkskundig Genootschap (KNAG) zijn wederom meer scholieren (in totaal 4.000) bereikt. Ruim 50 deelnemende organisaties zetten zich in om hun werk aan de toekomstige generatie te laten zien en daarmee kennis voor de toekomst 'te zaaien'.
- Bodem+, het Uitvoeringsprogramma bodemconvenant en het ministerie van Infrastructuur en Milieu hebben gezamenlijk 5 bijeenkomsten over de beleidsopgaven in de ondergrond in het kader van het programma STRONG georganiseerd. Decentrale overheden, het bedrijfsleven en maatschappelijke organisaties konden hierbij kennis delen met elkaar over de stand van zaken en gaven hun reactie op de maatschappelijke en beleidsopgaven.
- Bodem+ schreef in 2014 een plan van aanpak Lokale Impuls VANG, dat in 2015 mogelijk gaat resulteren in een aanvullende BOA-opdracht vanuit IenM-DGMI. Om duurzaam (her)gebruik te stimuleren, werkt het Rijk samen met andere overheden, het bedrijfsleven en maatschappelijke organisaties aan het programma 'Van Afval Naar Grondstof' (VANG). Het gezamenlijke doel is om meer duurzame producten op de markt te brengen, bewuster te consumeren én meer en beter te recyclen. Op lokaal en regionaal niveau is nog veel winst te halen door het sluiten van regionale en lokale kringlopen. Bijvoorbeeld door materialen die vrijkomen bij het slopen van gebouwen te gebruiken bij nieuwbouw.
- Het Platform Overheid en Kwaliteit Bodembeheer (POKB) heeft ook in 2014 weer visitaties tussen decentrale overheden begeleid met als belangrijkste doel: leren van elkaars kennis en ervaring. Inmiddels zetten deelnemen-

- de gezagen en omgevingsdiensten de visitaties in voor andere dan alleen de bodemtaken, en het aantal deelnemende omgevingsdiensten nam in 2014 fors toe.
- In 2014 is gefaseerd de Bodem Toets- en Validatieservice (BoToVa) gelanceerd, met de volledige breedte van toetsen aan grond, bagger, bouwstoffen en grondwater, zoals deze in het Besluit bodemkwaliteit en de circulaire bodemsanering zijn vermeld. De Bodem Toets- en Validatieservice is een veelgebruikt instrument, waarin toetsingsregels en normen door het Rijk helder en centraal zijn ontsloten. Met het volledig beschikbaar komen van alle toetsingen in BoToVa kwam de functionaliteit van de applicatie ToWaBo, waarmee het mogelijk was kwaliteitsgegevens van waterbodems te beoordelen en te toetsen, vanuit het Rijk te vervallen.
 - Met Inspectie Milieu is in 2014 een intentieovereenkomst afgesloten voor aansluiting van het Meldpunt bodemkwaliteit en het Bodemloket, zodat ook handhavers en toezichthouders optimaal van deze informatie gebruik kunnen gaan maken.
 - Het Bodemloket werd uitgebreid met kwaliteitsgegevens uit vastgestelde bodemkwaliteitskaarten. Momenteel is de landelijke dekkingsgraad ca. 50%.
 - De WKO-tool is uitgebreid met sterprojecten voor goed functionerende bodemenergiesystemen en dit instrument werd in 2014 genomineerd voor de landelijke ICT Milieu-Award, een vakprijs door de branchevereniging van Nederlandse ICT-bedrijven.
 - Op mede-initiatief van Bodem+ werd de Landelijke Werkgroep Ketentoezicht Bodem, Bagger en Bouwstoffen opgericht. Deze werkgroep gaat de samenwerking bij toezicht op omgang met verontreinigde grond verbeteren. Het doel is de naleving van wet- en regelgeving te verbeteren, waardoor risico's voor mens, dier en milieu worden beperkt. Bodem+ is als secretaris bij de werkgroep betrokken.
 - Op 1 oktober 2014 werd de Kwalibo-erkenningsregeling uitgebreid voor bedrijven die werkzaamheden verrichten aan bodemenergiesystemen. De werkzaamheden waar het om gaat, zijn het ontwerpen, installeren, beheren en onderhouden van het ondergrondse en bovengrondse deel van bodemenergiesystemen. Zowel SIKB als Bodem+ waren tijdig gereed voor het certificerings- en erkennings-traject, waarbij we momenteel constateren dat het aantal erkende bedrijven nog achterblijft bij de verwachtingen. De ILT gaat daarom in 2015 gericht toezicht houden op dit onderwerp en deze sector.
 - In november vond de conferentie 'H2014 Soil and groundwater' in China plaats. Het ministerie van IenM en Bodem+ organiseerden deze bodemconferentie samen met een cluster van Nederlandse bodemsaneringsbedrijven. De conferentie zorgde voor veel naamsbekendheid van Nederlandse bedrijven en twee samenwerkingsovereenkomsten tussen Nederlandse en Chinese bedrijven.
 - De samenwerking met kennispartners in het ExpertiseNetwerk Bodem en Ondergrond (ENBO) kreeg verder vorm door gezamenlijke nieuwsbrieven, één loket en gezamenlijke onderwijs- en bijscholingsactiviteiten via KOBO. Door Bodem+ georganiseerde trainingen zijn inmiddels ondergebracht bij de OmgevingsAcademie van RWS-WVL. Door beëindiging heeft SKB dit samenwerkingsverband in 2014 verlaten, in 2015 zal kennisinstelling Deltares juist aansluiten.
 - In november 2014 is de kick-off van het Jaar van de Bodem 2015 gegeven, waar inmiddels 130 organisaties een bijdrage aan leveren, veelal maatschappelijke organisaties en bedrijven uit de voedings- en watersector. Bodem+ participeert via het initiatief Bewust Bodemgebruik.

'Bij de oprichting in 2005 kwam er een 'plus' achter 'bodem'. Het was een signaal: Bodem+ zoekt de bredere invalshoek. In 2014 zien we bodem nadrukkelijk zijn meerwaarde benoemen in maatschappelijke opgaven. Powered by Bodem+!

Het Initiatief Bewust Bodemgebruik speurt naar mensen die de bodem een rol van betekenis vinden. Ze zijn er, volop! We werken samen met 20 bodemambassadeurs en 70 betrokken partijen. Een aantal participeert in het bodemconvenant en STRONG. Op tal van plekken hebben de Impuls Lokaal Bodembeheer (ILB) en de bodempool de bredere insteek neergezet. Bodem+ zorgt voor samenwerking naar het werkveld. Dat deden ze in 2014, maar ook zeker in het komende Jaar van de Bodem 2015!

Marco Vergeer
(Royal HaskoningDHV)
Kernteam Initiatief Bewust Bodemgebruik

2.8 Afronding projecten en taken in 2014

Om de in hoofdstuk 2 genoemde vernieuwingen door te kunnen voeren, zijn in 2014 diverse projecten binnen de bestaande thema's bodemsanering en bodembeheer afgerond of beëindigd. Bodem+ is en blijft immers een opdracht met een budgettair plafond.

De volgende werkzaamheden heeft Bodem+ in 2014 afgerond en/of beëindigd:

- ondersteuning Samenwerkingsprogramma Warmte Koude Opslag;
- werkgroepen in het kader van verbetering Besluit bodemkwaliteit;
- ondersteuning websiteonderdeel bodem voor BOOG.

Ook in 2015 gaat Bodem+ door met afronding van enkele omvangrijke en/of meerjarige projecten. Dit is noodzakelijk om de in hoofdstuk 2 beschreven nieuwe werkzaamheden te realiseren. De volgende werkzaamheden zullen in de loop van 2015 naar verwachting worden afgebouwd of beëindigd:

- afronding werkvoorraad kostenverhaal bodemsanering namens het Rijk;
- afschaffing wettelijke taak Gelijkwaardigheid IBC;
- verbeteringsprogramma Besluit bodemkwaliteit;
- beheer toetsapplicatie K-Soil.

Daarnaast verkent Bodem+ in 2015 de mogelijkheden tot verdere en vergaande vereenvoudiging van de Kwalibo-erkenningsregeling en aanmeldprocedures.

3 Klant- en medewerker- tevredenheid

In 2014 is geen alomvattend klanttevredenheidsonderzoek (KTO) uitgevoerd. Reden hiervoor is dat Rijkswaterstaat een dergelijke methodiek niet kent en we naar het signaal van onze klanten luisteren dat ze al (te) veel onderzoeken en enquêtes krijgen toegestuurd. Voor 2015 is een dergelijk opdrachtgevers- en klanttevredenheidsonderzoek wel in voorbereiding, omdat het laatste onderzoek dateert van 2011. Wel voerden we voor diverse van onze taken reguliere KTO's uit. De resultaten daarvan zijn op pagina 15 gepresenteerd. Het meest recente medewerkerstevredenheidsonderzoek is uitgevoerd in het najaar van 2012. Voor de resultaten daarvan verwijzen wij u naar onze jaarrapportage van 2012.

Functioneren bodemhelpdesk

Tot 2014 werd bij de bodemhelpdesk de klanttevredenheid continu gemeten, waarbij 1 op de 10 vraagstellers enquêtevragen krijgt voorgelegd. In 2014 is de klanttevredenheid van de bodemhelpdesk niet gemeten, omdat we zijn overgestapt op een ander vraagvolgsysteem, dat deze

functionaliteit niet kent. Op ons verzoek worden klanttevredenheidsmetingen vanaf 2015 weer hervat bij lancering van het Informatiepunt VWL.

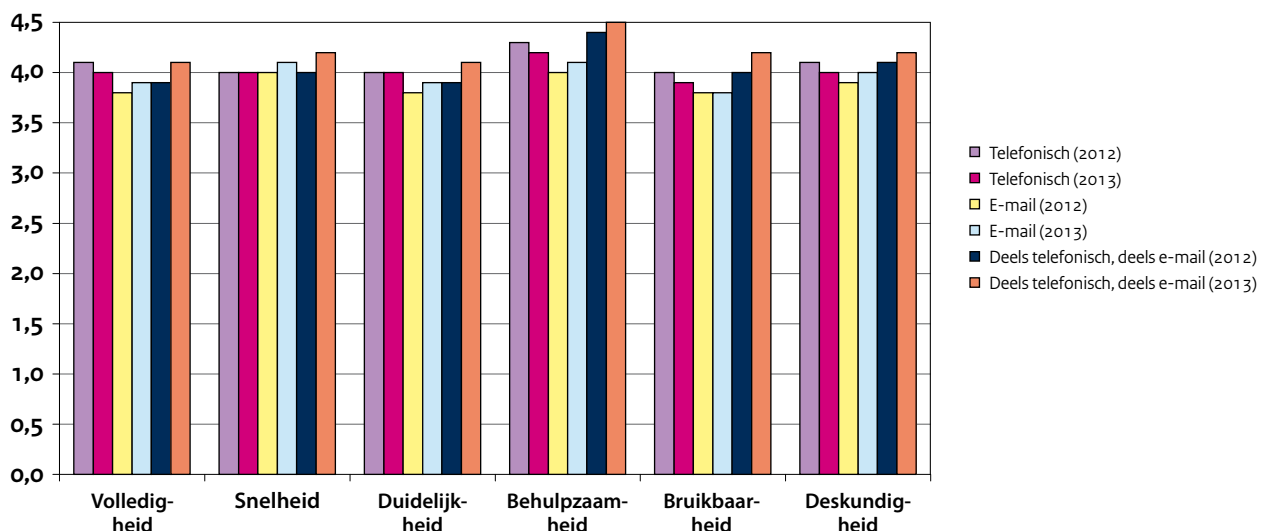
Volledigheidshalve presenteren we hieronder de klanttevredenheid van onze bodemhelpdesk in de periode 2012-2013. Doordat werkwijze van en kennisniveau binnen team bodemhelpdesk ongewijzigd zijn, is de verwachting dat deze resultaten ook representatief zijn voor 2014.

Bijeenkomsten in het land en BodemBreedAcademie

Ook bij georganiseerde bijeenkomsten in het land en trainingen via de BodemBreedAcademie worden veelal evaluaties uitgevoerd.

In 2014 zijn de twee regionale dagen m.b.t. Toezicht & Handhaving georganiseerd en geëvalueerd. Uitkomst van deze goed bezochte bijeenkomsten was dat de gezamenlijke organisatie met SIKB werd gewaardeerd met een gemiddeld cijfer van 7,4.

Resultaten KTO Bodemhelpdesk 2012 - 2013 (beoordeling op 5puntsschaal)

Figuur 2: resultaten klanttevredenheid bodemhelpdesk 2012-2013

Overzicht bereikte aantal deelnemers en klantwaardering BodemBreedAcademie in 2013

Bijeenkomst/Cursus	Totaal aantal deelnemers	Aantal verzorgde bijeenkomsten	Gemiddeld rapportcijfer	Evaluatie
Platform Toezicht Bodembeheer (3 april en 11 november, Utrecht)	110	2	7,4	Schriftelijk
Bodemdag Midden-Nederland (4 november, Lelystad)	60	1	8	Schriftelijk
Schakeldag (geheel) Sessies Marktpluin Locatie	600	1	7,5 8,0 7,8 8,5	Schriftelijk
BodemBreedAcademie: Verdiepingscursus bodemenergie en grondwaterkwaliteit	7	1		Niet geëvalueerd
Totaal	ca. 777	5		

Op de Schakeldag in juni 2014 zijn door Bodem+, al dan niet in samenwerking met anderen, vijf sessies en een stand 'Bodem geeft energie' op het marktplein verzorgd. De Schakeldag is in het algemeen beoordeeld met een 7,5, de werksessies met een 8,0, het marktplein met een 7,8 en de locatie met een 8,5.

De ingezette koers van Bodem+ om meer gerichte praktijkdagen en workshops te organiseren en minder generieke

specialistische trainingen, is in 2014 voortgezet. Ook laten we ons primair uitnodigen op bijeenkomsten die door (samenwerkingsverbanden van) decentrale overheden worden georganiseerd, in plaats van dat we zelf organiseren. In 2014 is slechts 1 training Verdiepingscursus bodemenergie en grondwaterkwaliteit georganiseerd. Uit het totaal aan onderzoeken volgt de conclusie dat de dienstverlening van Bodem+ in het algemeen goed wordt beoordeeld.

4 Bezuinigingsopgave en financiën werkprogramma Bodem+

4.1 Bezuinigingsopgave

Na de start in 2010 is ook in 2014 een forse bijdrage geleverd aan het realiseren van een bezuiniging van 6 miljoen euro ten opzichte van het vastgestelde werkprogramma 2010-2014. Deze te realiseren bezuiniging tot eind 2014 bestaat op hoofdlijnen uit:

- een verdere reductie van het Bodem-apparaat met 3,5 fte (besparing t/m 2014 circa 1,4 miljoen euro);
- vermindering van uitgave van projectmiddelen, onder andere door verdere reductie van de inzet van de Landsadvocaat op adviestaken, benutting van EU-raamcontract adviesdiensten en een grotere eigen inzet vanuit onze doelgroep bij het ontwikkelen van instrumenten (besparing t/m 2014 circa 4,4 miljoen euro);
- invreemden door bijv. leges op verklaringen baggerspecie en o900-nummer helpdesk, nader te onderzoeken (besparing t/m 2014 circa 0,2 miljoen euro); door het

vervallen van de wettelijke taak Baggerspecieverklaringen per 1-1-2012 is ervoor gekozen deze bezuiniging in te vullen door de onder-uitputting op de apparaatsgelden over 2011.

De opdrachtverlening is in de BOA-Leefomgeving 2014 op de bezuinigingsafspraken aangepast. In 2014 zijn we vrijwel op budget gebleven, met een beperkte overbesteding van € 173.000,-. Deze overbesteding wordt in overleg met IenM gefinancierd vanuit onderbesteding op andere opdrachten binnen de BOA-Leefomgeving 2014.

Een overzicht van de afgesproken bezuiniging op het werkprogramma 2010-2014 en de eindrealisatie is weergegeven in onderstaande tabel. Eindconclusie is dat Bodem+ in de periode 2010-2014 binnen het budgetplafond is gebleven

Jaartal	Budget Werkprogramma 2010-2014	Budget na afgesproken bezuiniging	Realisatie		
	(apparaat + middelen)	(apparaat + middelen)	apparaat	projectmiddelen	totaal
2010	€ 8.654.824	€ 8.024.000	€ 5.084.413	€ 2.742.248	€ 7.826.661
2011	€ 8.008.850	€ 6.622.584	€ 4.437.520	€ 1.938.000	€ 6.375.520
2012	€ 7.915.714	€ 6.777.754	€ 4.509.529	€ 2.289.000	€ 6.798.529
2013	€ 7.450.425	€ 6.386.502	€ 4.687.500	€ 1.688.000	€ 6.375.500
2014	€ 7.589.557	€ 6.156.700	€ 4.407.000 ¹	€ 1.960.282	€ 6.367.282
invreemden		-€ 200.000			
Ntb-overig		-€ 148.170			
Totaal	€ 39.619.370	€ 33.619.370	Totaal t/m 2014		€ 33.743.492

¹ Zie toelichting onder 4.2 over monitoring van personele inzet.

en de opgedragen bezuiniging van 6 miljoen euro is gerealiseerd (waarvan 5,9 miljoen euro door eigen bezuiniging en 0,1 miljoen euro door financiering vanuit onderbesteding van andere IenM-opdrachten).

4.2 Financiën

Apparaatskosten

In 2013 is voor het eerst aangesloten bij de jaarlijkse afspraken die tussen het ministerie van IenM en Rijkswaterstaat gemaakt worden als het gaat om inzet van personeel en middelen (BOA-contract). Doordat binnen het BOA-contract geen urenregistratie plaatsvindt, wijkt deze afspraak af ten opzichte van de periode 2005-2012, waarin een contract met Agentschap NL werd gesloten. Detailinformatie over personele inzet binnen Bodem+-projecten in 2014 kan derhalve niet worden ontsloten. In algemene zin is in 2014 een onder-uitputting ontstaan als gevolg van vacatures. De hiermee samenhangende taken in ons netwerk zijn (tijdelijk) ingevuld door adviseurs van Bodem+. Hierdoor zijn voor andere taken, zoals de bodemhelpdesk en de afgifte van Kwalibo-erkenningen, externe adviseurs ingezet. Deze zijn gefinancierd uit de onder-uitputting van het personele budget. Het overige deel van de uitputting is ingezet voor het vervolg van de 'bodem-kennispool', waarbij collegiale uitwisseling van kennis tussen decentrale overheden wordt gestimuleerd.

Het beschikbare budget voor de personele inzet van Bodem+ is hiermee optimaal ingezet.

Projectmiddelen

In bijlage 4 zijn de financiële overzichten opgenomen van:

- de besteding van projectmiddelen (verplichtingen);
- de uitgegeven kasgelden over het jaar 2014.

Op hoofdlijnen is de conclusie dat de besteding van onze projectmiddelen, met onze overgang naar Rijkswaterstaat, sinds 2013 een moeizame (verlate) start kende en enkele grotere posten in de begroting nog niet konden worden ingezet. In 2014 is echter een verbetering doorgevoerd en werd 105% van het beschikbare Bodem+-budget verplicht. Ook voor het Uitvoeringsprogramma bodemconvenant werd 105% verplicht. Daarmee nemen we alvast een klein voorschot op de budgetten van 2015.

De kasbesteding liep in 2013 nog gemiddeld 32% achter. Reden hiervoor is dat Rijkswaterstaat pas betaalt na oplevering van de opdracht en verwerking van de prestatieverklaring. In 2014 is dit voor het Bodem+-werkpakket teruggebracht naar 19%. Voor het UP bodemconvenant is dit opgelopen naar 39%. Tussen Rijkswaterstaat en het ministerie van IenM is afgesproken dat het budget voor de wel verplichte, maar nog niet uitbetaalde opdrachten uit 2014 alsnog in 2015 kan worden ingezet. Voor de Bodem+-opdracht betreft dit een bedrag van circa € 581.000,-, voor het UP bodemconvenant circa € 332.000,-.

Op een aantal projecten heeft in 2014 een significante afwijking van onze beoogde inzet in financiële zin plaatsgevonden. De meest significante verschillen zijn hieronder verklaard:

- **Bodemenergie:** de beheerkosten van de WKO-tool waren in 2014 iets hoger dan begroot, namelijk ca. € 121.000, tevens is een aanvullende opdracht verstrekt om STER-projecten met goed functionerende WKO-installaties te ontsluiten op dit instrument.
- **Bewust Bodemgebruik:** als gevolg van onderbesteding van budget in 2013 zijn in het kader van het initiatief Bewust Bodemgebruik in 2014 extra initiatieven georganiseerd en producten geleverd, zoals voorbereiding op het Jaar van de Bodem 2015, ontwikkeling van de landelijke BodemApp, de organisatie van Voedseldialogen en ontwikkeling van een film over duurzaam landgebruik door bioboeren.
- **Implementatie Bodembeleid:** als gevolg van de wijziging van het Besluit bodemkwaliteit was een nieuwe release van het Meldpunt bodemkwaliteit voorzien. Door uitstel van wijziging van deze AmvB konden de beoogde wijzigingen (vereenvoudigingen) ten aanzien van meldverplichtingen ook niet worden verwerkt, de nieuwe release van het Meldpunt bodemkwaliteit is uitgesteld naar 2015 en daarmee is het begrote budget nog niet ingezet.
- **Internationale kennisoverdracht:** een eenmalige budgetoverschrijding in verband met benodigde herdruk (n = 400) van uitgave 'Into Dutch Soils'.
- **Bodeminformatiebeheer:** Het databeheer en de data-uitwisseling voor het Bodemloket zijn geschikt gemaakt voor uitwisselmodel SIKB-protocol 0101 versie 11. Daarnaast is de opdracht tot landelijke centrale ontsluiting van de data (de website) in goed overleg weggehaald

bij TNO en herontwikkeld door Geodan. Delen van dit werk waren reeds in 2013 begroot, maar zijn pas in 2014 tot opdrachtverstrekking en realisatie gekomen. Hierdoor is de verplichting op bodeminformatiebeheer voor 2014 flink hoger dan begroot in 2014 (171%).

4.3 Opbrengsten

In het kader van de wettelijke taak kostenverhaal ex artikel 75 Wet bodembescherming is er ook in 2014 sprake geweest van opbrengsten. In 2014 waren deze opbrengsten:

- Met een groot bedrijf is een schikking getroffen ten bedrage van € 200.000.
- Met een klein bedrijf is in 2014 overeenstemming bereikt via een schikking ten bedrage van € 35.000. De vaststellingsovereenkomst wordt in 2015 geformaliseerd.

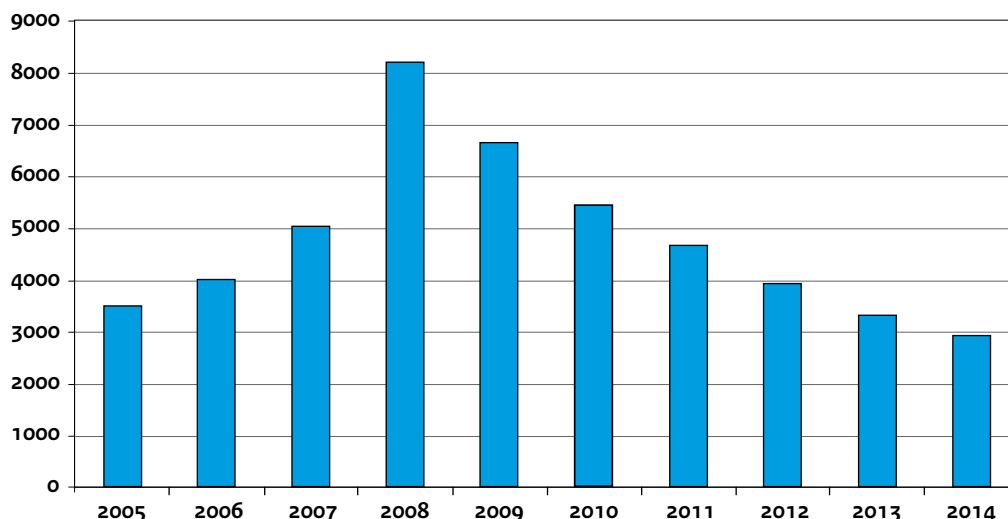
In een in 2013 lopende procedure tegen een particulier is na een comparitie van partijen een schikking getroffen met diezelfde particulier ten bedrage van € 10.000. De vaststellingsovereenkomst is in 2014 geformaliseerd en de eerste termijn van € 1.600 is betaald.

In 2014 is er verder gewerkt aan de afronding van oude kostenverhaaldossiers in het kader van bovengenoemd wettelijk kostenverhaal. Ten aanzien van de lopende zaken is verder voortgang geboekt. De totale werkvoorraad van actieve zaken en passieve zaken omvat nog circa 10 stuks. Na de in 2012 en 2013 georganiseerde praktijkmiddagen is er in een aantal op die middagen door bevoegd gezag Wbb ingebrachte praktijkcasussen door Bodem+ expertise ingebracht over o.a. de mogelijkheden rondom kostenverhaal. Dit laatste is eveneens het geval geweest op de landelijke spoeddag in mei 2014.

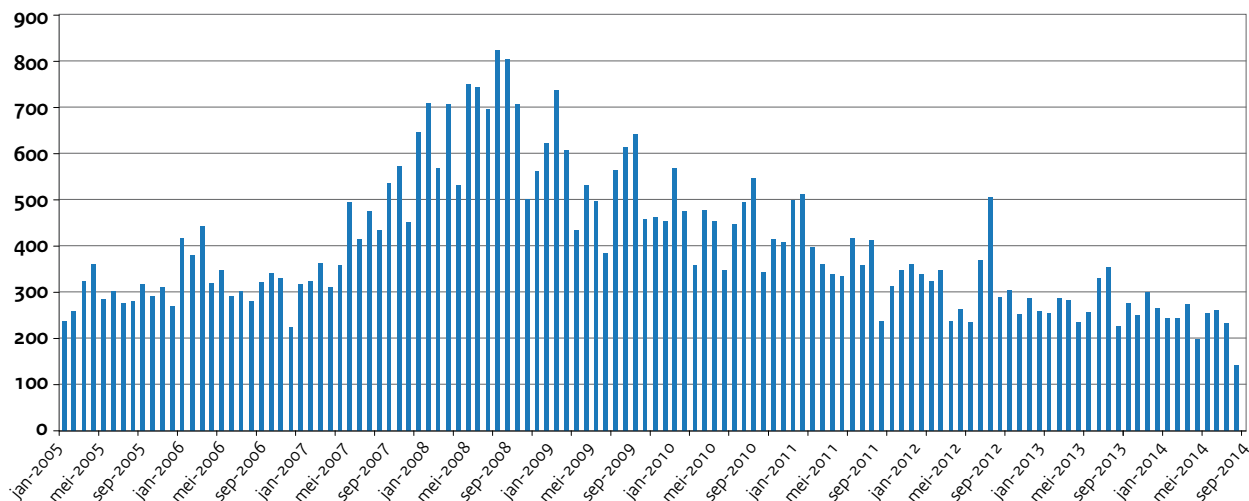
Bijlage 1 bodemhulpdesk

In 2014 zijn 2.927 vragen aan de bodemhulpdesk gesteld. Dat zijn er minder dan in 2013 (3.333) en 2012 (3.933). De daling van het aantal vragen sinds 2008, het jaar van de inwerkingtreding van o.a. Besluit bodemkwaliteit en Activiteitenbesluit, heeft zich verder doorgezet. De belangrijkste verklaring voor de verdere daling is het uitblijven van (grote) wijzigingen in de wet- en regelgeving. De uitvoeringspraktijk raakt bekend met de huidige wet- en regelgeving. Mogelijk is ook de vorming van omgevingsdiensten - waar kennis geconcentreerd is - debet aan de daling van het aantal vragen. Onderwerpen waarover in 2013 extra vragen zijn gesteld (bodemenergie, partijdefinitie BRL 1000, BoToVa), laten in 2014 een daling van het aantal vragen zien.

Aantal vragen bodemhulpdesk (periode 2005-2014)

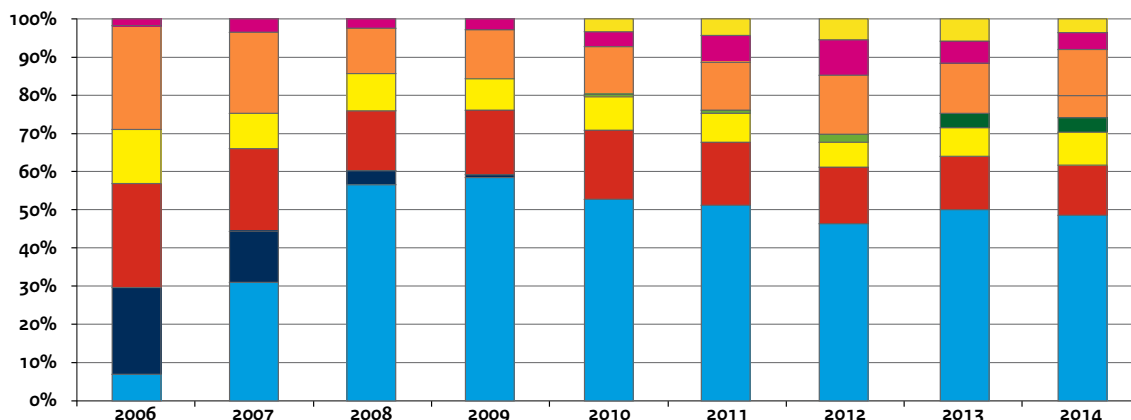
Aantal vragen bodemhulpdesk (periode 2005-2014)

Soort vragen

Net zoals de voorgaande jaren zijn ook in 2014 de meeste vragen over het Besluit bodemkwaliteit (49%) gesteld. Daarna volgen de categorieën Bodem overige regelgeving (17%), Bodemsanering (13%), Bodembescherming (9%), Informatiebeheer (5%), Bodemenergie (4%), ENBO (Beoordelingsrichtlijnen en protocollen van SIKB) (3%).

Helpdeskvragen per categorie (2006-2014)

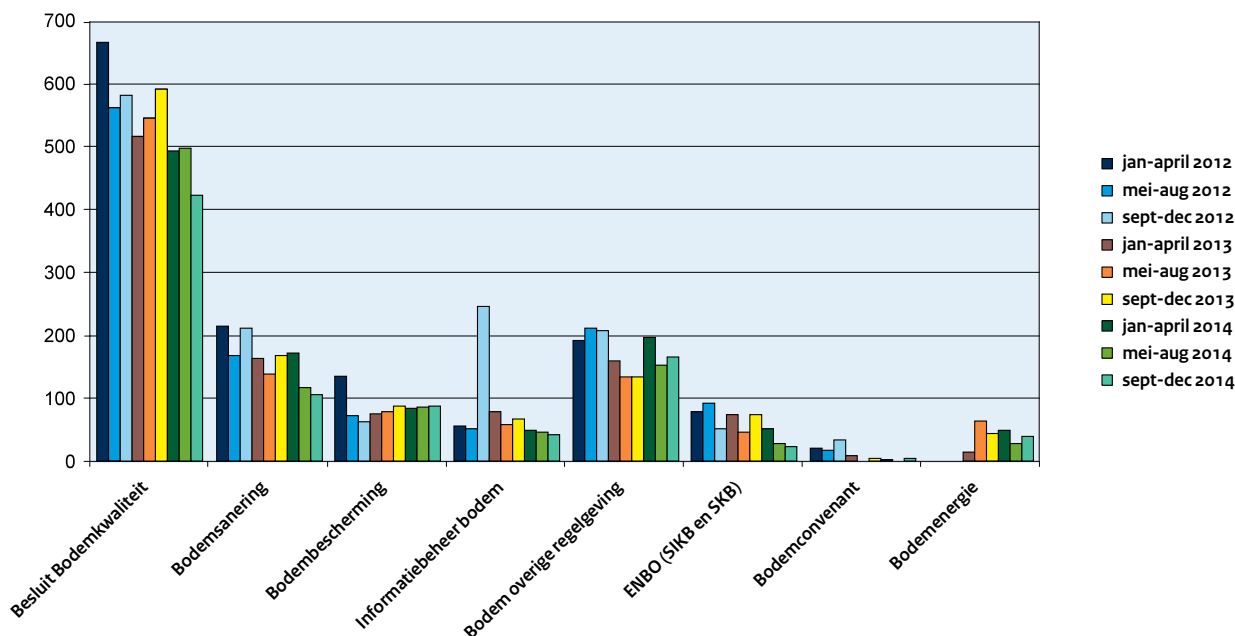
	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
ENBO (SIKB en SKB)	0	0	0	0	172	204	220	192	98
Informatiebeheer bodem	75	175	204	185	208	310	352	199	137
Bodem overige regelgeving	1081	1065	970	846	669	615	610	426	514
Bodemenergie	0	0	0	0	0	0	0	123	114
Bodemconvenant	0	0	0	3	40	34	69	12	3
Bodembescherming	559	478	784	556	479	325	267	238	252
Bodemsanering	1071	1086	1256	1106	957	762	592	467	393
Bouwstoffenbesluit	902	647	288	18	0	0	0	0	0
Besluit Bodemkwaliteit	284	1583	4633	3924	2839	2382	1810	1655	1413

Onderwerpen die een lichte toename laten zien ten opzichte van 2013, zijn Bodem overige regelgeving en Bodembescherming. De toename in de categorie Bodem overige regelgeving is veroorzaakt door de herintroductie van de afvalstoffenbelasting per 1 april 2014, waardoor in het eerste kwartaal van 2014 extra verklaringen van niet-reinigbaarheid zijn aangevraagd en vanaf 1 april 2014 weer baggerspecie-verklaringen zijn aangevraagd. Bij de categorie Bodembescherming is de lichte toename vooral veroorzaakt door extra vragen over de Nederlandse Richtlijn Bodembescherming (NRB).

De andere onderwerpen laten een daling zien, waarbij de daling voor de categorie ENBO (SKB en SIKB) relatief het grootst is, met name over de BRL 1000 en 9335 (partijdefinitie) zijn minder vragen gesteld. Over het onderwerp Besluit bodemkwaliteit zijn ook minder vragen gesteld dan in 2013, met name over de onderwerpen bewijsmiddelen en definities. Het aantal vragen over de webapplicatie BoToVa (validatie-instrument voor toetsapplicaties van bodemnormen) neemt vanaf februari duidelijk af. De piek in het aantal vragen over BoToVa is beperkt gebleven tot de periode oktober 2013 tot en met februari 2014.

Over Bodemenergie zijn eveneens minder vragen gesteld dan in 2013, het jaar waarin het wijzigingsbesluit bodemenergie in werking is getreden.

Ontwikkeling aantal en soort vragen bodemhulpdesk (2012-2014)

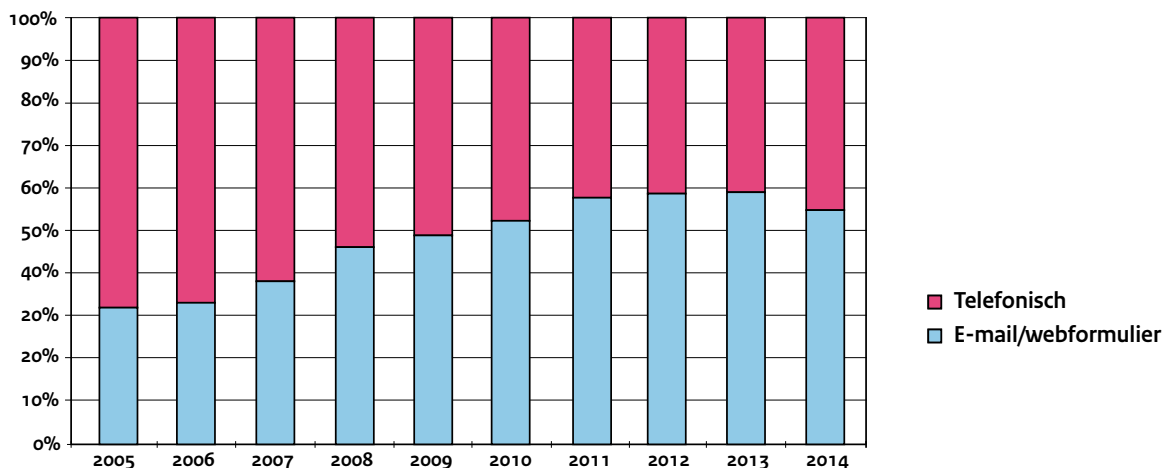
Sinds mei 2014 is de vraagbeantwoording over Duurzaam Stortbeheer aan de bodemhulpdesk toegevoegd. Het aantal vragen bleef evenwel beperkt (2 vragen). Ook zijn de vragen aan het Steunpunt Bodem van Rijkswaterstaat sinds april 2014 afgehandeld via de bodemhulpdesk. Dit leidde tot 7 vragen. In 2015 houdt het Steunpunt Bodem op te bestaan en kunnen RWS-collega's met bodemvragen terecht bij de bodemhulpdesk.

Helpdesksteam

In 2014 is 81% van de vragen afgehandeld door het 1e-lijnsteam (in 2013 was dit 84%). Het 1e-lijnsteam bestaat uit 7 ervaren adviseurs van Bodem+ en 2 ingehuurd adviseurs van een milieuadviesbureau. De overige 19% van de vragen is afgehandeld door andere (2e-lijns)specialisten binnen Bodem+ of daarbuiten (met name SIKB, RIVM).

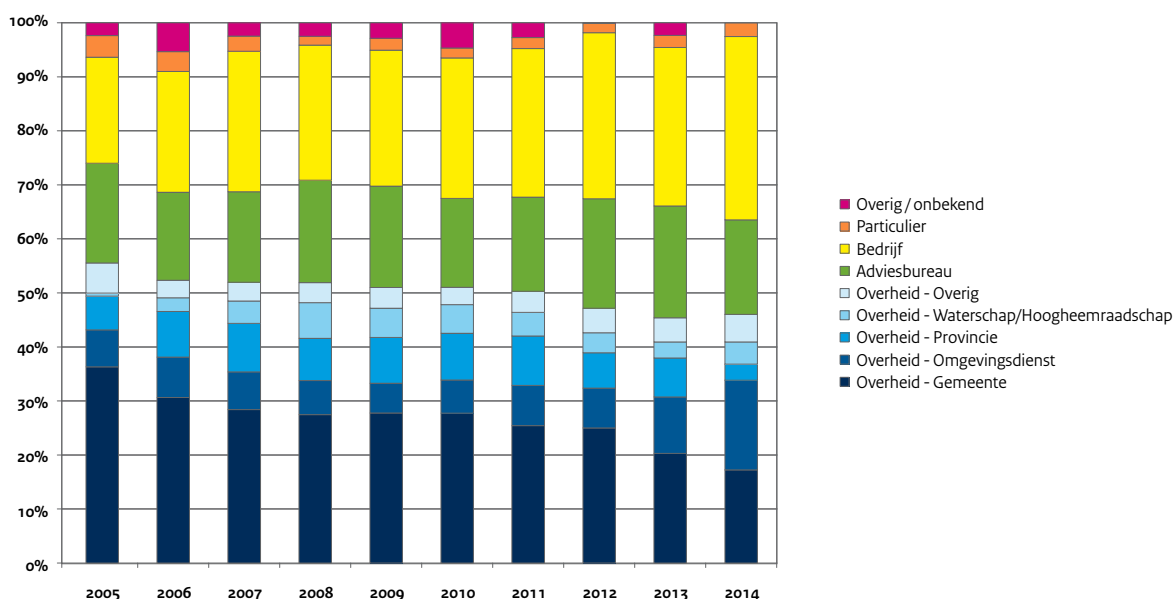
Soort binnenkomst

In 2014 is 55% van de vragen digitaal (via webformulier of e-mail) binnengekomen. In 2013 was dit nog 59%, waarmee sprake is van een trendbreuk in de toename van de digitaal gestelde vragen.

Doelgroepen

Net zoals in 2013 is 46% van de vragen afkomstig van overheidsorganisaties. Het effect van de oprichting en/of uitbreiding van het takenpakket van omgevingsdiensten is duidelijk zichtbaar. Het aantal vragen van gemeenten (17%; -3% t.o.v. 2013) en provincies (3%, -4% t.o.v. 2013) neemt af, terwijl het aantal vragen van omgevingsdiensten toeneemt (17%, +7% t.o.v. 2013). De omgevingsdiensten die de meeste vragen hebben gesteld, zijn de omgevingsdienst Midden- en West-Brabant, de omgevingsdienst Drenthe en de omgevingsdienst Haaglanden. Een deel van de vragen die zijn gesteld door het bedrijfsleven en adviesbureaus, hangt samen met wettelijke taken die Bodem+ uitvoert (Kwalibo-erkenningen en verklaringen van niet-reinigbaarheid en baggerspecieverklaringen), instrumenten die Bodem+ beheert (o.a. Bodemloket, BoToVa) of Beoordelingsrichtlijnen van SIKB.

Resultaten klanttevredenheidsonderzoek (KTO) bodemhelpdesk

In 2014 is geen klanttevredenheidsonderzoek (KTO) uitgevoerd. Vanaf 2015 zal weer een KTO worden uitgevoerd.

Vooruitblik naar 2015

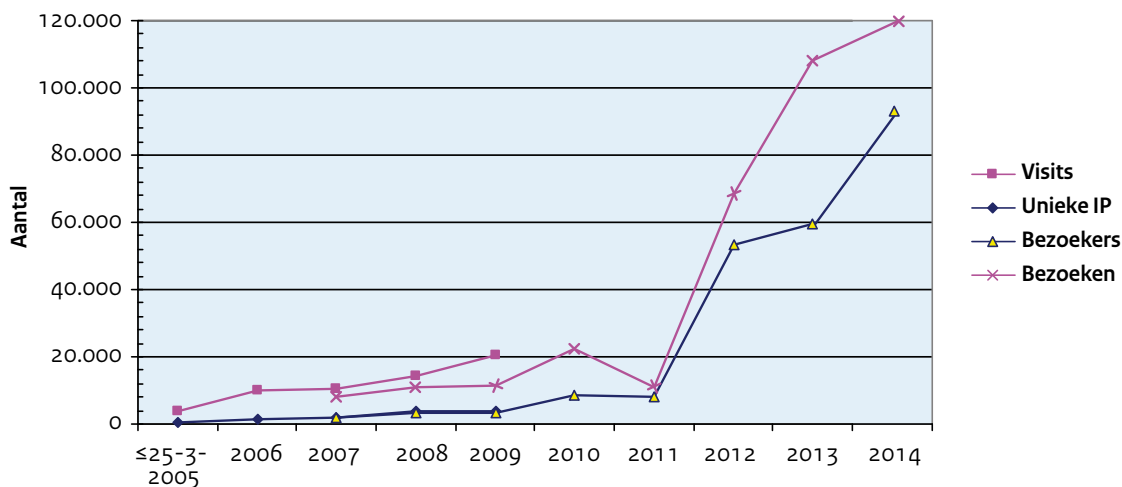
In 2015 worden geen (grote) wijzigingen in de bodemregelgeving doorgevoerd. De verwachting is dan ook dat het aantal vragen zich zal stabiliseren tussen 2.500 en 3.000 vragen per jaar. Organisatorisch zal 2015 in het teken staan van verdere samenwerking en deels integratie met andere helpdesken binnen Rijkswaterstaat. De bestaande helpdesken van Rijkswaterstaat Leefomgeving (onder andere helpdesken van InfoMil, Uitvoering Afvalbeheer en Bodem+) zullen samen met de Helpdesk Water en het WVl-loket (voormalig DVS-loket) van Rijkswaterstaat gaan samenwerken als het Informatiepunt Water Verkeer en Leefomgeving. De helpdesken en loketten gaan samenwerken volgens één procedure/werkproces, met één klantcontactcentrum (Front Office) en met één vraagvolgsysteem.

Bijlage 2 statistiek websites (bodemrichtlijn, bodemVizier, Bodem+)

Richlijn herstel en beheer (water)bodemkwaliteit

Het bezoek aan de website bodemrichtlijn.nl lag in 2014 11% hoger dan in 2013 (119.714 versus 107.866). Het aantal bezoekers lag 55% hoger dan in 2013 (92.362 versus 59.492). Er zijn ongeveer evenveel pagina's bekeken als in 2013 (282.779 versus 281.074), zie onderstaande figuur. Meest bezocht is het onderdeel 'Bodemsaneringstechnieken' (bijna 40%). Het onderdeel 'Bouwstoffen en afvalstoffen' van Rijkswaterstaat volgt met bijna 20%.

Bodemrichtlijn.nl

Jaar	OS Unieke IP	MS/GA Bezoekers	OS Visits	MS/GA Bezoeken	OS Pageviews	MS/GA Weergaves	OS Topics	MS/GA Titels
(≥25-3-2005)	647		4.046		48.295		2.171	
2006	1.561		9.956		93.866		2.332	
2007	2.069	1.858	10.364	8.069	119.650	77.276	2.633	3.471
2008	3.728	3.343	14.357	11.110	309.715	158.569	4.377	2.669
2009	3.714	3.113	20.598	11.540	319.906	111.226	4.048	2.670
2010		8.663		22.259		234.063		2.893
2011		8.008		11.017		143.022		3.247
2012		53.312		68.685		190.532		3.116
2013		59.492		107.866		281.074		2.643
2014		92.362		119.714		282.779		2.774
2014/2013		1,55		1,11		1,01		1,05

OS:	Oude statistiek
MS:	Knowmax MagmaStats
GA:	Google Analytics

Technisch beheer

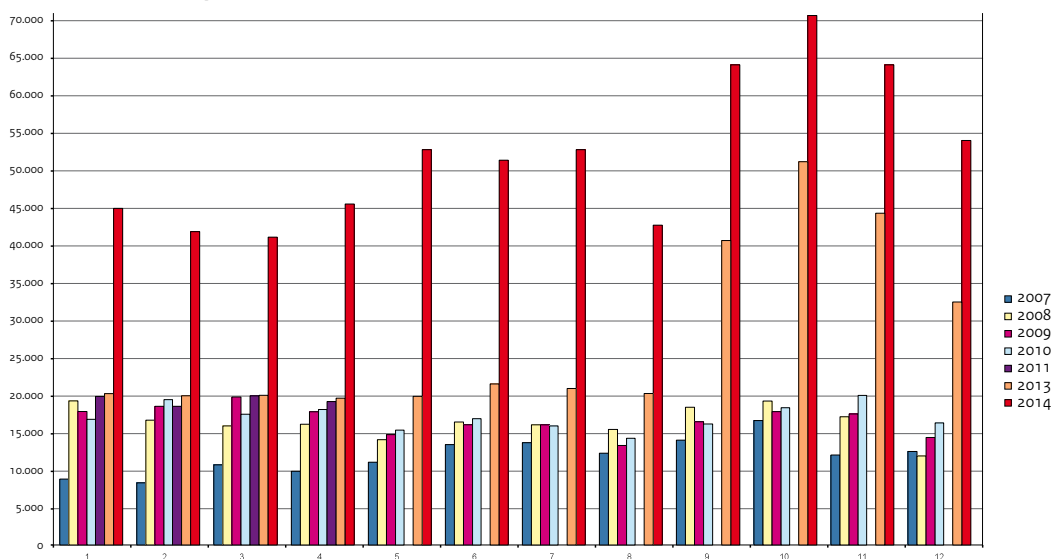
Eind 2014 is een verbetering in het technisch beheer en gebruiksgemak van bodemrichtlijn.nl gerealiseerd. De verbetering betreft responsive redesign volgens de ontwerpfilosofie 'mobile first' en met inzet van het Bootstrap-framework. Een responsive website past zichzelf aan aan de omgeving waarin hij getoond wordt, met behulp van flexibele grids, flexibele afbeeldingen en CSS3 media queries.

BodemVizier

Professionals die informatie/instrumenten zoeken over de bodem, de ondergrond en gebiedsontwikkeling, kunnen vanaf juli 2012 gebruikmaken van de zoekmachine vizier.bodemrichtlijn.nl. De zoekmachine ontsluit ook de 'Instrumenten in de bodemsaneringsketen'. BodemVizier is gemaakt in samenwerking met het RIVM in opdracht van het ministerie van Infrastructuur en Milieu.

Het bezoek aan BodemVizier is afgenomen. In 2014 zijn 1.365 bezoeken gepleegd (versus 2.894 in 2013). Het aantal bezoekers lag op 1.170 (versus 2.280 in 2013). De 246 instrumenten (7 meer) zijn 4.240 keer bekeken (versus 12.531 in 2013). Meest bezocht zijn: 'Bodemwijzer provincie Noord-Brabant' en 'Blokkeendoos Ruimte voor de Rivier (Rvdr)'. BodemVizier is tegelijk met en net als Bodemrichtlijn 'responsive' gemaakt.

Visits bodemplus.nl

Bodem en ondergrond op www.rwsleefomgeving.nl

Het bezoek aan de onderdelen Bodem+ en bodem en ondergrond op de website [rwsleefomgeving.nl](http://www.rwsleefomgeving.nl) lag in 2014 88% hoger dan in 2013 (625.040 versus 331.829). Dat komt niet alleen doordat het 'Zoekmenu erkende bodemintermediairs' sinds 4-9-2013 volledig is ingebouwd in de site. Het is wel alleen al verantwoordelijk voor 322.862 (40%) paginaweergaven van de gehele site. De Bodem+-pagina krijgt 53% meer bezoek (19.629) dan de homepage van Leefomgeving. De nieuwsberichten die het meest zijn bekeken, zijn 2 berichten uit 2013: 'Nieuwe versie Circulaire bodemsanering per 1 juli 2013' en 'Wijziging Regeling bodemkwaliteit per 1 januari 2014'. Meest gestelde vraag: 'Welke categorieën bouwstoffen kent het Besluit bodemkwaliteit?' De onderdelen op volgorde staan in het overzicht op de volgende pagina.

Onderdeel	Pagina- weergaven	T.o.v. 2013
Erkenningen Besluit bodemkwaliteit	346.322	229.962
Besluit bodemkwaliteit	92.551	30.487
Bodemsanering	40.674	12.189
Bodem+	40.363	22.960
Bodemenergie	17.605	-1.645
Nieuws	15.559	1.785
Nederlandse Richtlijn Bodembescherming	14.606	5.900
Verklaring niet-reinigbaarheid grond	8.238	3.389
Activiteitenbesluit	6.874	1.932
Bodemconvenant	6.864	1.189
Verwerking grond en baggerspecie	4.737	1.530
Slim helpdeskformulier (vanaf 1-9-2014)	2.301	
Bodembeleid	1.831	-1.219
Agenda	1.805	123
Kwalibo	1.706	415
Bodeminformatiebeheer	1.191	381
Ondergrond	1.099	442
Nazorg	1.001	32
Fabrikant-eigenverklaring	931	399
MTBE en ETBE	830	267
Gelijkwaardigheidsverklaring IBC	263	54

Bijlage 3 landelijk Meldpunt bodemkwaliteit

Meldsysteem

In november 2014 is een intentieverklaring getekend tussen de Inspectie Leefomgeving en Transport en Rijkswaterstaat Leefomgeving met betrekking tot uitwisseling van de gegevens uit het meldpunt met InspectieView Milieu. In samenwerking met ICTU is een inventarisatie gemaakt van de hiervoor benodigde werkzaamheden.

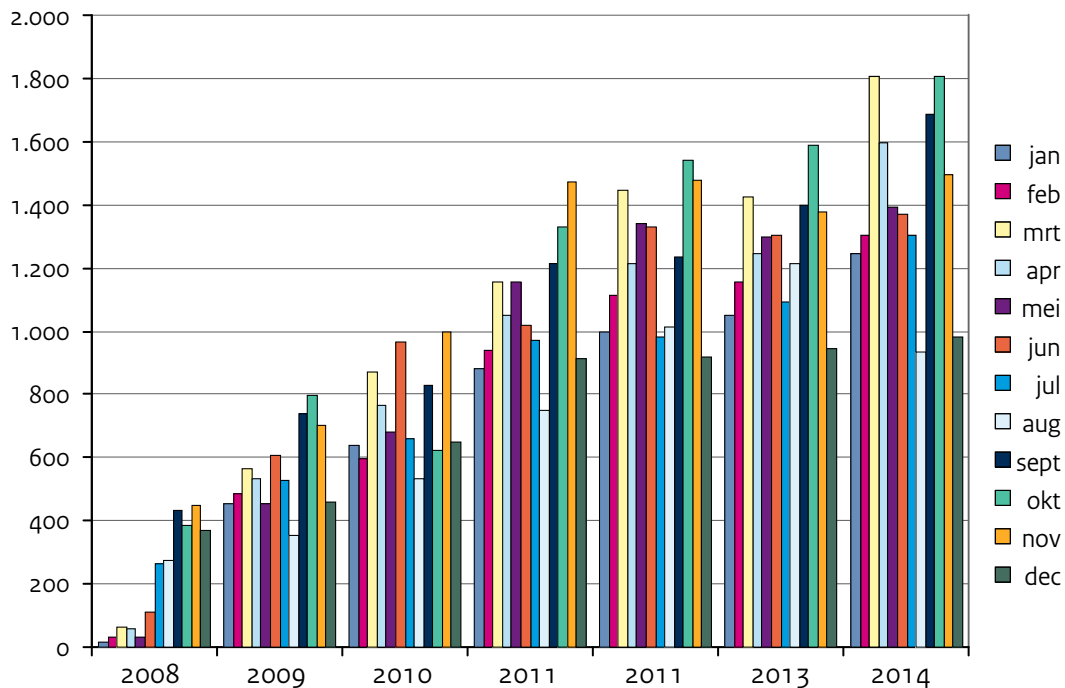
Omdat de voorgenomen wijziging van het Besluit bodemkwaliteit voor onbepaalde tijd is uitgesteld, heeft in 2014 geen nieuwe release plaatsgevonden. Een deel van deze release staat nu gepland voor 2015.

Meldkamer

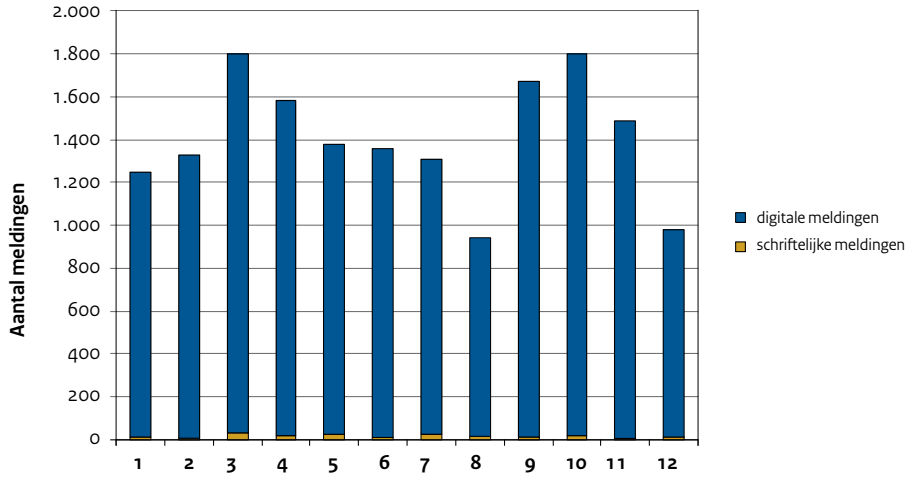
Het aantal meldingen is in 2014 licht toegenomen in vergelijking met 2013, 16.922 om 15.102 meldingen. De meeste meldingen (99%) worden elektronisch verzonden. Het aantal schriftelijke meldingen is licht afgenomen ten opzichte van 2013, 176 om 259.

Het gebruik van het meldpunt is verder toegenomen. In 2014 hebben 856 nieuwe melders een (hoofd) account aangemaakt. Ondanks de toename van het aantal gebruikers en de toename van het aantal meldingen neemt het aantal vragen van gebruikers af. Het totaal aantal vragen in 2014 was 610 tegen 647 in 2013.

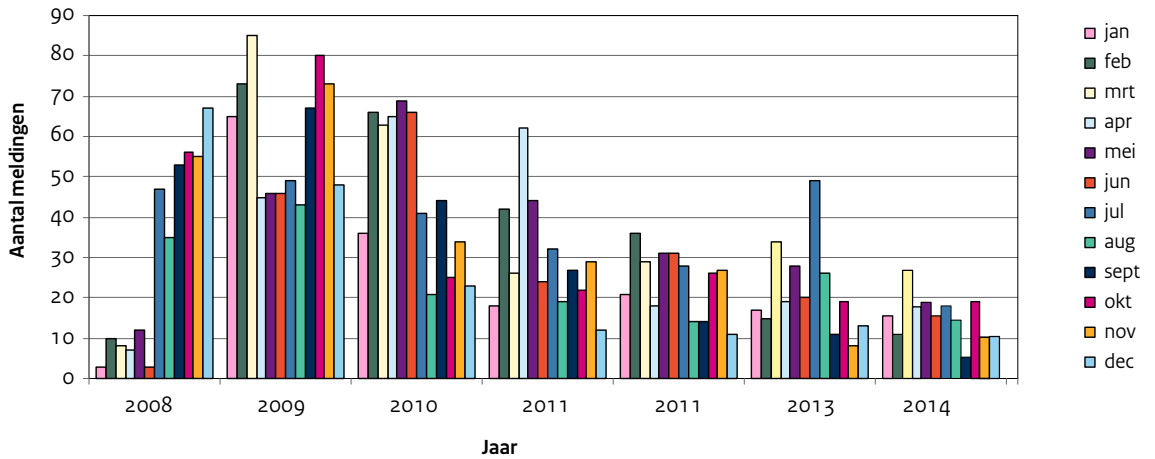
Overzicht van het aantal meldingen in 2008-2014

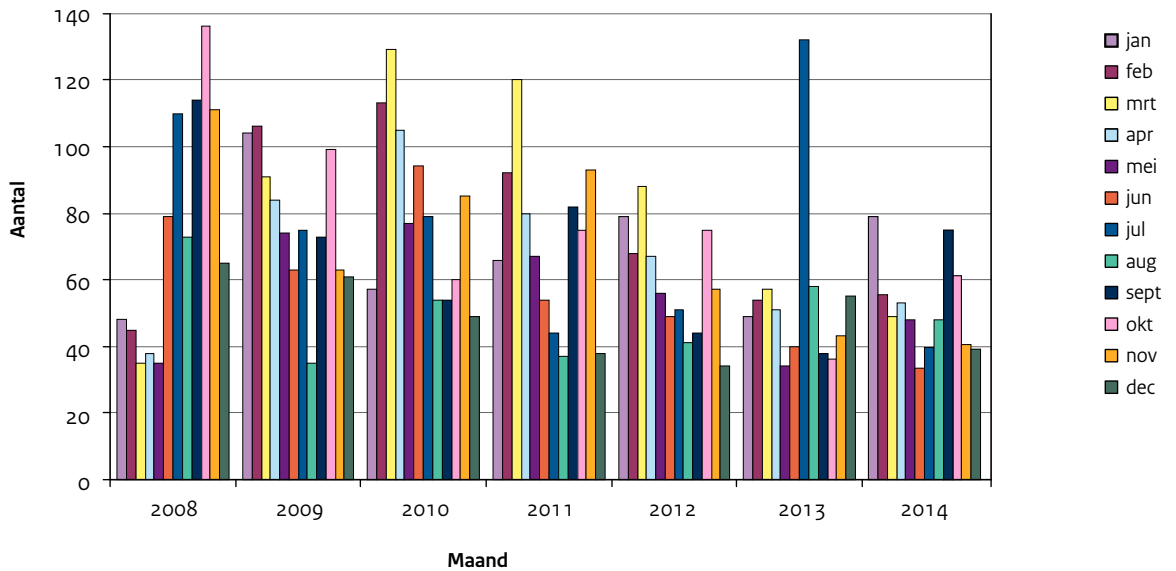
Overzicht digitale en schriftelijke meldingen 2014

Aantal schriftelijke meldingen 2008-2014

Topdesk aantal vragen 2008-2014

Bijlage 4
financiële verantwoording Bodem+ 2014

Verplichtingen					
Projectmiddelen Bodem+ 2014	Restbudget	Budget	Beschikbaar	Verplicht	
Activiteit	2013	2014	budget	verplicht	proc.
Landsadvocaat < 2013	0	0	0	39.802	
Bodemenergie	0	115.000	115.000	144.110	125%
Bedrijven en Branches	50.000	0	50.000	50.530	101%
Bewust Bodemgebruik	0	200.000	200.000	329.570	165%
Milieuaansprakelijkheid	125.000	100.000	225.000	222.323	99%
Ondersteuning uitvoeringspraktijk Bodem+	175.000	415.000	590.000	786.335	133%
Verbreding Bodem, Ruimte & Water, incl. STRONG	68.000	85.000	153.000	166.694	109%
Implementatie Bodembeheer	500.000	300.000	800.000	613.811	77%
Verbeteren bestand bodembeleid	0	15.000	15.000	0	0%
Uitvoeringskwaliteit in de bodemketen	0	90.000	90.000	88.297	98%
Vergroening infrastructuur	0	25.000	25.000	27.733	11%
Implementatie Besluit Bodemkwaliteit	568.000	515.000	1.083.000	896.805	83%
Generieke kennisoverdracht	0	15.000	15.000	1.595	11%
Nationale kennisoverdracht	100.000	170.500	270.500	256.444	95%
Internationale kennisoverdracht	0	23.500	23.500	38.945	166%
Bodeminformatiebeheer	0	266.000	266.000	455.993	171%
Programmabeheer Bodem+	0	30.000	30.000	16.849	56%
Kennisnetwerk Bodem+	100.000	505.000	605.000	769.826	127%
Subtotaal Bodem+	843.000	1.435.000	2.278.000	2.452.966	108%
Bijdrage Rijkswaterstaat Landelijke Taken aan BoToVa (SIKB)				50.541-	
Totalen	843.000	1.435.000	2.278.000	2.402.515	105%
Projectmiddelen UP Bodem+	Restbudget	Budget		Verplicht	
Activiteit	2013	2014		verplicht	proc.
Uitvoeringsprogramma Bodemconvenant	224.000	753.000	977.000	1.026.291	105%

Kas			
Projectmiddelen Bodem+ 2013	Verplicht	Betaald	
		<i>kas</i>	<i>proc.</i>
Bodem+ 2013	1.095.804	1.082.083	99%
Bodem+ 2014	1.960.282	1.378.881	70%
Totaal Bodem+	3.056.086	2.460.964	81%
Projectmiddelen UP Bodem+	Verplicht	Betaald	
		<i>kas</i>	<i>proc.</i>
UP Bodem+ 2014	841.632.182	509.373	61%

Dit is een uitgave van

Rijkswaterstaat
Bodem+

Kijk voor meer informatie op:
www.bodemplus.nl
Informatiepunt WWL: bodemplus@rws.nl

april 2015 | WWL0415VH2518